

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ХІРУРГІВ

Klinichna khirurgiia. 2022 November/December; 89(11-12):37-39
DOI: 10.26779/2522-1396.2022.11-12.37

Методологія навчання лікарів на навчальних циклах кафедри комбустіології та пластичної хірургії в сучасних умовах

Г. П. Козинець, О. А. Жернов, В. П. Циганков, В. Г. Шендрик
Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, м. Київ

Methodology of the physicians education on the studying cycles of the Department of Combustiology and Plastic Surgery in modern environment

G. P. Kozynets, O. A. Zhernov, V. P. Tsygankov, V. G. Shendryk
Shupyk National Healthcare University of Ukraine, Kyiv

Професію лікаря зазвичай обирають усвідомлено, незважаючи на велику відповідальність, яку передбачає ця професія, і тривалий термін навчання. Шлях людини, що обрала професію лікаря, нелегкий: тільки наполеглива праця і самовдосконалення формують лікаря як високопрофесійного фахівця.

Практично у всіх країнах обов'язковість сертифікації лікаря зазначена у національному законодавстві. Стажування лікаря після закінчення вузу відповідає загальноновизначеній концепції підготовки, що ґрунтується на програмах вищої медичної школи та є етапом безперервної медичної освіти і практики [1].

Фахівці Всесвітньої організації охорони здоров'я зазначають, що сьогодні в Європі не існує загальноприйнятого підходу до безперервної медичної освіти, проте є загальна концепція, що якість медичних послуг прямо залежить від постійної підтримки лікарями своїх компетенцій під час процедур безперервного підвищення та оцінки своєї кваліфікації [2].

Специфіка роботи факультетів післядипломної освіти в Україні полягає в тісній співпраці з практичною охороною здоров'я на етапі післядипломного навчання – безперервної професійної освіти протягом усієї професійної діяльності практичних лікарів.

Вимоги до підготовки фахівця медичного профілю орієнтуються на формування та корекцію відповідних фахових знань та вмінь з оглядом на останні досягнення медичної науки. Сучасний стан розвитку хірургії передбачає інтегрування питань, пов'язаних з лікуванням хворих лікарями різноспрямованих хірургічних спеціальностей, а підвищені вимоги до якості життя пацієнтів, що перенесли хірургічне втручання, визначили необхідність розвитку таких напрямків, як пластична, реконструктивно-відновна, естетична хірургія [3].

Раніше ці питання хірургії викладалися як вузькопрофільні і не мали всеосяжного систематизованого характеру, що могло призводити до незадовільних результатів проведеного лікування [3].

Актуальність досліджень на дану тему визначається перш за все тим фактом, що Україна прагне приєднання до Європейського Союзу, і необхідністю в короткий термін удосконалити освітню систему таким чином, щоб максимально скористатися усіма перевагами єдиного освітнього простору і в той же час уникнути загроз, які він у собі таїть.

Процес об'єднання Європи супроводжується формуванням спільного освітнього та наукового простору, розробкою єдиних критеріїв і стандартів у цій сфері в масштабах усього континенту. Головна мета цього процесу – консолідація зусиль наукової та освітньої громадськості й урядів країн для створення конкурентоспроможної європейської системи науки і вищої освіти у світовому вимірі [2].

Мета статті – охарактеризувати розроблену систему навчання і довести необхідність її застосування при підготовці фахівців із спеціальностей «комбустіологія» та «пластична хірургія».

Викладання циклу «Пластична хірургія» розпочато з січня 2022 року. Навчальний план та програма циклу були складені провідними фахівцями з питань, що охоплюють вимоги до освітніх компонент та практичних навичок, якими повинен володіти лікар-хірург пластичний згідно з вимогами.

Навчання на циклі «Пластична хірургія» розраховано згідно з Наказом Національного агентства України з питань державної служби «Про затвердження порядку нарахування кредитів ЄКТС за результатами професійного навчання» № 226–19 від 12.12.2019 р. Мова йде про термін 6 місяців, 36 кредитів, 1080 навчальних годин, тобто

1 кредит – 30 годин, і 11 обов'язкових компонент, з яких 10 – за спеціальністю і 1 – суміжна спеціальність, які повинен опанувати лікар–хірург пластичний [4]:

- фундаментальні принципи пластичної хірургії (1,6 кредиту – 48 годин);
- принципи загоювання ран, сучасні принципи лікування ран (5,2 кредиту – 156 годин);
- патологічні рубці, їх профілактика та лікування (5,3 кредиту – 158 годин);
- доброякісні новоутворення тканин: диференціальна діагностика, лікування (1,3 кредиту – 38 годин);
- злоякісні новоутворення тканин (1,7 кредиту – 50 годин);
- пластична хірургія голови і шиї (4,7 кредиту – 140 годин);
- пластична хірургія тулуба (4,3 кредиту – 128 годин);
- пластична хірургія молочної залози (5 кредитів – 150 годин);
- пластична хірургія верхніх кінцівок (3 кредити – 90 годин);
- пластична хірургія нижніх кінцівок (1,9 кредиту – 56 годин);
- додаткові нормативні розділи (2 кредити – 60 годин).

Мета освітньої програми спеціалізації (вторинної) за спеціальністю «Пластична хірургія» – забезпечення належної організації освітнього процесу відповідно до вимог системи якості підготовки кадрів для сфери охорони здоров'я, підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки лікарів–хірургів пластичних, їх професійної готовності до самостійної діяльності за фахом з метою присвоєння звання «лікар–спеціаліст» за спеціальністю «Пластична хірургія», формування здатності застосовувати здобуті знання, вміння та практичні навички у подальшій самостійній професійній діяльності згідно з вимогами Національної рамки кваліфікацій [5].

Освітня програма ґрунтується на положеннях Конституції України, законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійний розвиток працівників», Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» від 14.07.2021 р. № 725, Наказі Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» від 25.11.2022 р. № 2136, зареєстрованого в Мініюсті 08.12.2022 р. за № 1555/38891 [6 – 11].

Програма призначена для лікарів–хірургів, лікарів–хірургів дитячих, лікарів–комбустіологів та лікарів–хірургів пластичних, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю.

Програмні результати навчання за освітньою програмою спеціалізації «Пластична хірургія» – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особистісні якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти і які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх та практичних компонент, що передбачають оволодіння компетентностями, визначеними Національною рамкою компетентностей для лікаря–хірурга пластичного [12].

У 2022 р. на циклі пройшли навчання 13 лікарів, а на циклі, що проводиться у 2023 році, слухачів уже 25, що свідчить про потребу суспільства в лікарях такої спеціальності.

Цикли вторинної спеціалізації за фахом «Комбустіологія» проводяться з 2009 р., а навчальний план і програма циклу періодично переглядаються та доповнюються згідно з сучасними досягненнями розвитку комбустіології.

- Навчання на циклі розраховано на 2 місяці (12 кредитів – 360 навчальних годин) і включає в себе 14 обов'язкових компонент, які повинен опанувати лікар–комбустіолог:
- загальні питання комбустіології (0,5 кредиту – 14 годин);
 - опіковий шок (1 кредит – 30 годин);
 - гостра опікова токсемія (0,8 кредиту – 24 години);
 - опікова септикотоксемія (1,2 кредиту – 36 годин);
 - реконвалесценція опікових хворих (0,5 кредиту – 16 годин);
 - опікові рани при поверхневих та глибоких опіках, їх місце та хірургічне лікування (0,9 кредиту – 26 годин);
 - місцеве лікування при глибоких дермальних опіках (1,3 кредиту – 38 годин);
 - лікування опіків особливих розташувань (0,9 кредиту – 28 годин);
 - електротравма, електротермічні, термомеханічні, радіаційні опіки (0,7 кредиту – 20 годин);
 - термоінгальційна травма (0,5 кредиту – 14 годин);
 - хімічні опіки, опіки агресивними рідинами, вогнесумішами, напалмом (0,5 кредиту – 14 годин);
 - система реабілітації опікових реконвалесцентів (0,5 кредиту – 16 годин);
 - холодові ураження (0,6 кредиту – 18 годин);
 - додаткові нормативні розділи (2 кредити – 60 годин).

Програмні результати навчання за освітньою програмою спеціалізації «Комбустіологія» також визначені Національною рамкою компетентностей [12].

Програми вторинної спеціалізації зі спеціальностей «Пластична хірургія» і «Комбустіологія» розроблені згідно з Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти та вимог до інтеграції національної освіти у європейський освітній простір.

Цикли тематичного удосконалення покликані забезпечити процес безперервного професійного розвитку з питань комбустіології та пластичної хірургії, доповнюють програми циклів спеціалізації та висвітлюють низку питань з актуальних проблем лікування опіків, відмороження, травматичних та інфекційних уражень шкіри, ускладненого ранового процесу з використанням методів пластичної та реконструктивно–відновної хірургії, призначені для опанування лікарями хірургічного профілю знань та практичних навичок стосовно сучасних методів діагностики та лікування постраждалих з термічною травмою, поширеними втратами шкіряного покриву за рахунок травм та захворювань, ознайомлення та оволодіння сучасними методами хірургічних втручань для отримання найбільш задовільного результату лікування, зменшення показника інвалідизації та поліпшення якості життя.

Програми циклів передбачають не тільки ознайомлення з останніми досягненнями хірургічної техніки, а й поглиблення знань з патофізіології ранового процесу, щодо нових препаратів для місцевого лікування ран та сучасних ранових покриттів, дозволяють опанувати методи їх використання. В усі цикли тематичного удосконалення включені розділи, присвячені реконструктивно-відновній хірургії, консервативному та хірургічному лікуванню наслідків опіків, використанню методів пластичної хірургії в лікуванні хворих.

Через війну в Україні виникла потреба внести важливі корективи у програми навчання, терміново включивши в них питання стосовно надання невідкладної та кваліфікованої медичної допомоги пораненим і постраждалим під час бойових дій.

Висновки

1. Навчальні плани і програми циклів вторинної спеціалізації та тематичного удосконалення, розроблені кафедрою комбустіології та пластичної хірургії Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, відповідають вимогам наказів МОЗ України про безперервний професійний розвиток лікарів та сприяють інтеграції медичної освіти України у європейський освітній простір.

2. Навчання на циклі розраховано згідно з Наказом Національного агентства України з питань державної служби «Про затвердження Порядку нарахування кредитів ЄКТС за результатами професійного навчання» № 226–19 від 12.12.2019 р. на 6 місяців.

3. Навчальні плани та програми тематичного удосконалення, затверджені на кафедрі комбустіології та пластичної хірургії доповнюють програми циклів спеціалізації та охоплюють необхідний спектр питань для надання кваліфікованої (спеціалізованої) допомоги при термічному ураженні та лікуванні хворих з поширеними дефектами м'яких тканин, набутими чи вродженими вадами функціонального чи косметичного характеру.

4. В навчальні програми циклів спеціалізації та тематичного удосконалення з пластичної хірургії та комбустіології внесено питання надання допомоги за фахом постраждалим внаслідок військових дій.

Фінансування. Зовнішні джерела фінансування і підтримки не залучалися. Гонорари або інші компенсації не виплачувалися.

Внесок авторів. Всі автори зробили однаковий внесок у цю роботу.

Конфлікт інтересів. Авторів, які взяли участь у цьому дослідженні, заявили, що вони не мають конфлікту інтересів щодо цього рукопису.

Згода на публікацію. Всі автори прочитали і схвалили остаточний варіант рукопису та дали згоду на публікацію цього рукопису.

References

1. Kriuchko TO, Kushnereva TV, Kharshman VP. Kontseptsii navchannia: problemy vyshchoi medychnoi osvity. In: Materialy nauk.–prakt. konf. z mizhnar. uchastiu Innovatsiini tehnologii v orhanizatsii samostii-

- noi roboty studentiv medychnykh osvitykhn zakladiv. [Internet];2017 ber. 27; Poltava. Poltava: VDNZU «UMSA»;2017; s. 78–79. Available from: https://www.researchgate.net/profile/Sergii-Kulishov-2/publication/315702335_INDEPENDENT_WORK_OF_STUDENTS_AS_TRIGGER_AND_POTENTIATOR_OF_LEARNING_PROCESS_CREATIVITY_IN_CLINIC_OF_INTERNAL_MEDICINE_Kulishov_SK_Iakovenko_OM/links/58dd28e392851cd2d3d45cb8/INDEPENDENT-WORK-OF-STUDENTS-AS-TRIGGER-AND-POTENTIATOR-OF-LEARNING-PROCESS-CREATIVITY-IN-CLINIC-OF-INTERNAL-MEDICINE-Kulishov-SK-Iakovenko-OM.pdf. Ukrainian.
2. Informatsiine ahentstvo «Liha:Zakon». Proekt Kontseptsii rozvytku osvity Ukrainy na period 2015–2025 rokiv. [Internet]. Informatsiine ahentstvo «Liha:Zakon»; 2010–2021 [updated 2014 Oct. 24. Available from: <https://ips.ligazakon.net/document/view/NT1078>. Ukrainian.
3. Kozynets HP, Zhernov OA, Pinchuk VD, Tsyhankov VP, Kebuladze IM, Shendryk VH. Suchasne pislidiplomne navchannia likariv z pytan likuvannia opikiv, yikh naslidkiv, rekonstruktyvno-vidnovnoi, plastychnoi ta estetychnoi khirurgii. In: Materialy nauk.–prakt. konf. z mizhnar. Uchastiu. Bezpererivnyi prof. rozvytok likariv ta provizoriv v umovakh reformuvannia systemy okhorony zdorovia [Internet]; 2020 zhovt. 9; Kyiv: MOZ Ukrainy, NMAPO im. PL Shupyka; 2020: 249–53. Available from: http://ir.nuozu.edu.ua:8080/bitstream/lib/2636/1/%D0%9A%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8E%D0%BA_conference_NMAPO_2020.pdf. Ukrainian.
4. Verkhovna Rada Ukrainy, Zakonodavstvo Ukrainy. Nakaz Natsionalnoho ahentstva Ukrainy z pytan derzhavnoi sluzhby «Pro zatverdzhennia poriadku narakhuvannia kreditiv YeKTS za rezultaty profesiinoho navchannia» № 226–19 від 12.12.2019 (updated 2021 Jun. 11). [Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-19#Text>. Ukrainian.
5. Verkhovna Rada Ukrainy, Zakonodavstvo Ukrainy. Nakaz MOZ Ukrainy «Pro vnesennia zmin do nakazu MOZ Ukrainy від 22.06.2021 № 1254» № 493 від 16.03.2022 [Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0372-22#Text>. Ukrainian.
6. Verkhovna Rada Ukrainy, Zakonodavstvo Ukrainy. Zakon Ukrainy «Pro vishchu osvitu» № 1556–VII від 01.07.2014 [Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. Ukrainian.
7. Verkhovna Rada Ukrainy, Zakonodavstvo Ukrainy. Konstytutsiia Ukrainy № 254к/96–BP від 28.06.1996 [Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. Ukrainian.
8. Verkhovna Rada Ukrainy, Zakonodavstvo Ukrainy. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» № 2145–VIII від 05.09.2017 [Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>. Ukrainian.
9. Verkhovna Rada Ukrainy, Zakonodavstvo Ukrainy. Zakon Ukrainy «Pro profesiyni rozvytok pratsivnykiv» № 4312–VI від 12.01.2012. (updated 2019 Dec. 27). [Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text>. Ukrainian.
10. Verkhovna Rada Ukrainy, Zakonodavstvo Ukrainy. Postanova Kab. Ministiv Ukrainy «Pro zatverdzhennia polozhennia pro systemu bezpererivnoho prof. rozvytku med. ta farmatsevtichnykh pratsivnykiv» № 725 від 14 lyp. 2021 [Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/725-2021-%D0%BF#Text>. Ukrainian.
11. Verkhovna Rada Ukrainy, Zakonodavstvo Ukrainy. Nakaz MOZ Ukrainy «Pro zatverdzhennia Pereliku tsyklyv spetsializatsii ta tematychnoho udoskonalennia za likarskymy ta farmatsevtichnymy (provizorskymy) spetsialnostiamy» № 2136 від 25.11.2022 (updated 2023 Jan. 01). [Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1555-22#Text>. Ukrainian.
12. Verkhovna Rada Ukrainy, Zakonodavstvo Ukrainy. Nakaz MOZ Ukrainy «Dovidnyk kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv vypusk 78 okhorona zdorovia» № 117 від 29.03.2002 (updated 2022 Nov. 28). [Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#Text>. Ukrainian.

Надійшла 18.10.2022